

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра філософії, історичних і соціальних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
Р. ШЕЛУДЬКО
« 31 » серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБ 1.4 «СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітньо-професійна програма

Факультет обліку і фінансів

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

07 «Управління та адміністрування»

071 «Облік і оподаткування»

«Облік і оподаткування»

Робоча програма дисципліни «Соціологія управління персоналом» для здобувачів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування».

«31» серпня 2020 р. 15 с.

Розробник: Недогонов Дмитро Володимирович – канд. соціол. наук, доцент кафедри філософії, історичних і соціальних дисциплін

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри філософії, історичних і соціальних дисциплін.

Протокол №1 від «29» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри філософії, доцент

А. КРАВЦОВ

«29» серпня 2020 р.

Схвалено навчально-методичною комісією факультету обліку і фінансів.

Протокол № 2 від «31» серпня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії
факультету обліку і фінансів,
к.е.н., доцент

О. ГОРОХ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність 071 «Облік і оподаткування» Освітньо-професійна програма – «Облік і оподаткування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 5	Освітній ступінь: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти Кваліфікація – «молодший бакалавр обліку і оподаткування»	16 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60	84
		Вид контролю:	
	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Соціологія управління персоналом» є формування у здобувачів факультету обліку і фінансів цілісного подання системи роботи з персоналом в організації й можливості використання в ній соціологічного знання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія управління персоналом» є :

- проаналізувати еволюційні підходи до вивчення процесів управління персоналом
- дати чітке відокремлення поняттям «кадри», «персонал», «людські ресурси», «трудові ресурси».
- розробити моделі стратегічного управління персоналом в сучасних організаціях
- навчитися конструювати моделі систем управління персоналом
- вивчити основні технології управління персоналом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачи повинні:

знати :

- особливості управління персоналом як науки й практичної діяльності;
- структуру персоналу;
- основні методологічні підходи до організації роботи з персоналом в організації;
- моделі управління персоналом;
- вимоги до організації діяльності по управлінню персоналом;
- вимоги й підходи до управління формуванням персоналу організації;
- основні методи ділової й особистісної оцінки персоналу;
- типи кар'єри персоналу.

вміти :

- проводити роботу з організації різних видів роботи з персоналом;
- організовувати адаптацію, навчання, переміщення, оцінку персоналу;
- аналізувати структуру персоналу організації;
- здійснювати внутрішній і зовнішній підбір персоналу;
- здійснювати планування кар'єри персоналу.

Зміст даної навчальної дисципліни, форми та методи роботи з її вивчення спрямовані на формування таких компетенцій:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у сфері бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та контролю суб'єктів господарювання або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів сучасної економічної науки і характеризується певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до формування світогляду щодо розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури.

ЗК02. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

ФК14. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем

ПРН 5. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПРН 17. Усвідомлювати особливості сучасної економіки, інституційної структури, основних напрямів політики держави, цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологія управління персоналом

Тема 1. Управління персоналом як наука: об'єкт, предмет методи, функції

Актуальність вивчення курсу «Соціологія управління персоналом». Предмет і об'єкт науки управління персоналом. Методи і мова науки управління персоналом. Структура і проблемне поле курсу. Завдання і функції курсу.

Тема 2. Методологія управління персоналом організації

Сутність і зміст поняття «управління персоналом». Аналіз концепцій управління персоналом. Сучасна концепція управління персоналом організації. Закономірності і принципи управління персоналом. Методи управління персоналом організації (адміністративні, економічні, соціологічні, психологічні). Фактори, що впливають на управління персоналом в організації. Особливості японської і американської моделей управління персоналом. Достоїнства і недоліки використання зарубіжного досвіду управління персоналом у вітчизняній практиці.

Тема 3. Система управління персоналом організації

Система управління персоналом організації: сутність, структура, цілі і функції. Взаємозв'язок підсистем роботи з персоналом. Принципи і методи побудови системи управління персоналом. Особливості діяльності сучасної служби управління персоналом: структура, якісний і кількісний склад, основні функції і напрямки діяльності. Основні критерії оцінки діяльності служби управління персоналом. Вимоги до фахівців служби управління персоналом. Роль і значення діяльності менеджера з персоналу в управлінні персоналом організації.

Модуль 2. Технології управління персоналом

Тема 4. Управління формуванням персоналу організації

Аналіз кадрового потенціалу організації. Планування персоналу: цілі, завдання, основні види і стадії. Особливості стратегічного, тактичного і оперативного планування персоналу. Планування і прогнозування потреби в персоналі. Концептуальні підходи до аналізу робочих місць. Зовнішні і внутрішні джерела залучення персоналу. Способи найму на роботу. Переваги і недоліки найму тимчасових працівників. Вимоги до кандидатів на заміщення вакантної посади. Механізм професійного відбору персоналу. Методи оцінки і відбору кандидатів на вакантну посаду. Принципи професійного підбору персоналу. Особливості формування і управління резервом персоналу організації.

Тема 5. Організація і управління професійним навчанням персоналу

Основні поняття і концепції навчання. Концепція спеціалізованого навчання. Концепція багатoproфільного навчання. Концепція навчання, орієнтованого на особистість. Види навчання. Методи навчання персоналу на робочому місці. Методи навчання персоналу поза робочим місцем. Метод навчання персоналу «Кейс-стаді». Особливості японського і американського підходів до навчання персоналу.

Роль служби управління персоналом в організації навчання працівників. Функції менеджера з персоналу в навчанні працівників організації.

Тема 6. Організація роботи з персоналом

Суть і завдання організації праці. Наукова організація праці. Філософія управління персоналом. Забезпечення оптимальних умов праці, режиму роботи і відпочинку. Соціальний захист персоналу.

Мотивація і стимулювання трудової діяльності персоналу організації.
 Оплата праці персоналу. Участь персоналу в управлінні.
 Вивільнення персоналу. Види звільнення.

Тема 7. Оцінка результатів діяльності персоналу організації

Аналіз і опис роботи. Оцінка результатів праці персоналу організації.
 Чинники, що враховуються при проведенні оцінки результативності праці.
 Показники оцінки результатів праці. Основні методи оцінки результатів праці
 управлінських працівників.

Оцінка результатів діяльності підрозділів управління персоналом і
 організації в цілому. Фактори якості праці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	П	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	-	7
Тема 1. Управління персоналом як наука: об'єкт, предмет методи, функції	12	4	2	-	-	10
Тема 2. Методологія управління персоналом організації	12	2	2	-	-	10
Тема 3. Система управління персоналом організації	14	2	2		-	10
Разом за змістовим модулем 1	38	8	6	-	-	30
Тема 4. Управління формуванням персоналу організації	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Організація і управління професійним навчанням персоналу	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Організація роботи з персоналом	14	2	2	-	-	8
Тема 7. Оцінка результатів діяльності персоналу організації	14	2	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	52	8	8	-	-	30
Усього годин	90	16	14	-	-	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Управління персоналом як наука: об'єкт, предмет методи, функції	2
2	Тема 2. Методологія управління персоналом організації	2
3	Тема 3. Система управління персоналом організації	2
4	Тема 4. Управління формуванням персоналу організації	2
5	Тема 5. Організація і управління професійним навчанням персоналу	2
6	Тема 6. Організація роботи з персоналом	2
7	Тема 7. Оцінка результатів діяльності персоналу організації	2
	Разом	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна
1	Тема 1. Управління персоналом як наука: об'єкт, предмет методи, функції Розробити шаблон будь-якої організації та визначити основні цілі, методи та організаційні завдання.	10
2	Тема 2. Методологія управління персоналом організації. Визначити пмерелік основних методів та підходів до управління персоналом ораної організації	10
3	Тема 3. Система управління персоналом організації Розробити алгоритм формування системи управління персоналу для обраної організації	10
4	Тема 4. Управління формуванням персоналу організації. Сформувати пакет методик щодо підбору персоналу в організацію	8
5	Тема 5. Організація і управління професійним навчанням персоналу. Розробити схему циклу професійного навчання для будь-якої категорії персоналу.	8
6	Тема 6. Організація роботи з персоналом. Розробити мотиваційні програми для будь-якої категорії персоналу	8
7	Тема 7. Оцінка результатів діяльності персоналу організації. Розробити алгоритм проведення професійної оцінки персоналу для обраної організації.	6
	Разом	60

7. Методи навчання

Лекції та семінарські заняття проводяться з використанням наступних методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемний;
- евристичний;
- дослідницький

та супроводжуються мультимедійними презентаціями.

Під час семінарських занять у навчальному процесі використовуються наступні методи: дискусії, розв'язання типових та ситуаційних завдань, рольова гра, імітаційні тренінги.

При організації самостійної роботи студентів перевага надається опрацюванню наукової літератури, розв'язанню проблемних завдань, написанню есе та індивідуальних науково-дослідних робіт із подальшим публічним виступом у групі.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з дисципліни проводиться за такими формами:

а) *під час семінарських занять:*

- опитування (усне, письмове) або тестування знань студентів з теоретичного матеріалу;
- оцінка виконання ситуаційних вправ та проблемних завдань під час заняття;

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):*

- оцінка виконання домашніх завдань;
- презентація індивідуальних завдань;
- обговорення матеріалів для самостійного опрацювання з поставленого проблемного питання.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				20	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
9	9	9	9	9	9	9		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно зараховано матеріал засвоєний на високому рівні
82-89	B	Добре зараховано матеріал засвоєний на рівні вище
75-81	C	Добре зараховано в цілому матеріал курсу засвоєний за винятком окремих теоретичних положень
66-74	D	Задовільно зараховано матеріал курсу засвоєний нижче середнього
60-65	E	Задовільно зараховано рівень засвоєння матеріалу задовольняє мінімальним вимогам
35-59	FX	Незадовільно не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. НМКД з дисципліни «Соціологія управління персоналом».
2. Програма навчальної дисципліни «Соціологія управління персоналом».
3. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Соціологія управління персоналом» 1-е вид., Харків: ХНАУ, 2020.-52с.
4. Соціологія: Підручник. / за ред. В.Г.Городяненка, 3-є вид., доп. і перер. Київ: Академія, 2016. 544с.
5. Михайлева Е. Г. Управление человеческими ресурсами: проблема вхождения Украины в мировое сообщество (на примере Харьковского региона) : отчет об исследовании / Е. Г. Михайлева ; Харьк. гуман. ун-т «Нар. укр. акад.». – Х. , 2004 – 151 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Алавердов А.Р. Управление персоналом: Учебное пособие / А.Р. Алавердов, Е.О. Куроедова, О.В. Нестерова. - М.: МФПУ Синергия, 2013. - 192 с.
2. Бухалков, М.И. Управление персоналом: развитие трудового потенциала: Учебное пособие / М.И. Бухалков. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. - 192 с.
3. Веснин В. Р. Практический менеджмент персонала : пособие по кадровой работе / В. Р. Веснин. – М. : Юристъ, 2001. – 495 с.
4. Гримблат С. Стратегия управления персоналом (взгляд из будущего в будущее) / С. Гримблат, М. Воронов. – К. : Ника-Центр, 2004. – 190 с.
5. Журавлев П. В. Мировой опыт в управлении персоналом : обзор зарубеж. источников / П. В. Журавлев. – М. ; Екатеринбург : Изд-во Рос. экон. акад. им. Г. В. Плеханова ; Деловая кн., 1998. – 232 с.
6. Егоршин А. П. Управление персоналом : [учеб. для вузов] / А. П. Егоршин ; Нижегород. ин-т менеджмента и бизнеса. – Н. Новгород, 2001. – 716 с.
7. Лукашевич Н. П. Производственная адаптация как элемент трудовой карьеры работника / Н. П. Лукашевич. – К., 1989 – 115 с.
8. Маслов В. О стратегическом управлении персоналом / В. Маслов // Пробл. теории и практики упр. – 2002. – № 5. – С. 99–105.
9. Михайлева Е. Г. Составляющие современной кадровой политики организации в эмпирическом измерении / Е. Г. Михайлева, Д. В. Недогонов // Вісн. післядиплом. освіти. – 2007. – № 7. – С. 133–141.
10. Михайлева Е. Г. Управление человеческими ресурсами: проблема вхождения Украины в мировое сообщество (на примере Харьковского региона) : отчет об исследовании / Е. Г. Михайлева ; Харьк. гуман. ун-т «Нар. укр. акад.». – Х. , 2004 – 151 с.
11. Моргунов Е. Б. Управление персоналом: исследование, оценка, обучение : учеб. пособие / Е. Б. Моргунов. – М. : Бизнес-шк. "Интел-Синтез", 2000. – 260 с.
12. Одегов Ю. Г. Управление персоналом : учеб. для студентов экон. специальностей / Ю. Г. Одегов, П. В. Журавлев ; Ком. труда и занятости правительства Москвы ; Рос. экон. акад. им. Г. В. Плеханова. – М. : Финстатинформ, 1997. – 877 с.
13. Шкатулла В. И. Настольная книга менеджера по кадрам: задачи и структура кадровой службы: упр. дисциплинар. отношениями: организац. деятельность отд. персонала: образцы кадровых док. / В. И. Шкатулла. – М. : НОРМА–ИНФРА-М, 1998. – 522 с.
14. Щекин Г. В. Теория кадровой политики : монография / Г. В. Щекин. – К., 1997. – 175 с.

Допоміжна

1. Агламишьян В. Карьера начинается в вузе? [Электронный ресурс] / В. Агламишьян. – Режим доступа : <http://www.ubo.ru/articles/?cat=100&pub=269>
2. Александрова Е. Кадровые агентства: нанимать или не нанимать? / Е. Александрова // Упр. персоналом. – 2004. – № 15. – С. 49–51.
3. Алексеева Н. Расправить крылья: (дефицит специалистов рабочих профессий) / Н. Алексеева // Инвестгазета. – 2007. – № 31. – С. 52–54.
4. Андреев Н. Гонка за карьерой : [новое поколение россиян – карьеристы] / Н. Андреев // Огонек. – 2004. – № 9. – С. 30–33.
5. Андреева Т. Изменения и внутрифирменные коммуникации / Т. Андреева // Упр. персоналом. – 2002. – № 10. – С. 54–55.
6. Анисимов В. М. Кадровая служба и управление персоналом организации : практическое пособие кадровика / В. М. Анисимов // Центр кадрологии и эффективного персонал-менеджмента. – М. : Экономика, 2003. – 703 с.
7. Бандирська О. В. Інформаційні аспекти адаптації філософії японського управління : якість «Кайзен» в Україні / О. В. Бандирська // Акт. пробл. економіки. – 2005. – № 10. – С. 11–16.
8. Белозерова С. Незаполняемость вакансий – тревожный симптом / С. Белозерова // Человек и труд. – 2003. – № 6. – С. 60–62.
9. Березецкая А. Кнут, пряник или повышение по службе? : проблема нематериальной мотивации персонала / А. Березецкая // Справ. кадровика. – 2004. – № 9. – С. 84–89.
10. Беляцкий И. П. Менеджмент персонала 2000 / И. П. Беляцкий, С. Б. Велесько, П. М. Ройша. – Минск, 1998. – 150 с.
11. Боброва Л. Особенности оценки и отбора персонала на промышленных предприятиях в условиях кадрового дефицита / Л. Боброва // Упр. персоналом. – 2004. – № 8/9. – С. 40–43.
12. Вакуленко А. Концепция управления персоналом в системе менеджмента качества / А. Вакуленко // Персонал. – 2001. – № 2. – С. 31–34.
13. Вакуленко О. О. Методичні рекомендації з організації професійного навчання безробітних за індивідуальною формою / О. О. Вакуленко. – К. : ІПК ДСЗУ, 2004. – 22 с.
14. Васильева И. И. Разработка структуры кадровой службы на основе социотехнического анализа технологии (на примере энергетики) / И. И. Васильева, Е. И. Рожков // Упр. персоналом. – 2003. – № 8. – С. 37–39.
15. Волобуєва Т. Б. Самоосвітня діяльність керівника / Т. Б. Волобуєва. – Х. : Основа, 2005. – 94 с.
16. Вороная Н. Обучение работников за счет средств предприятия / Н. Вороная // Налоги и бухг. учет. – 2005. – № 65. – С. 28–40.
17. Гаврилова О. Учет ожиданий и управление поведением менеджеров среднего звена при реализации стратегических альянсов / О. Гаврилова // Упр. персоналом. – 2003. – № 1. – С. 37–41.
18. Гармашев А. А. Организационный и кадровый аудит / А. А. Гармашев. – К. : Медиапро, 2003. – 87 с.

19. Грішнова О. Трудова кар'єра: сучасні підходи до визначення ефективності / О. Грішнова, М. Левицький // Україна : аспекти праці. – 2005. – № 4. – С. 45–49.
20. Горчакова В. Подбор персонала: искусство выбора и проблемы перебора? / В. Горчакова // Упр. персоналом. – 2002. – № 9. – С. 63–64.
21. Дашян М. Нетрадиционные формы оценки кандидатов при приеме на работу / М. Дашян // Упр. персоналом. – 2004. – № 20. – С. 47–49.
22. Демченко Т. Управление персоналом: современные подходы / Т. Демченко // Человек и труд. – 2003. – № 8. – С. 72–75.
23. Деревянко Е. Знание – сила : [самообучающиеся организации] / Е. Деревянко // Бизнес. – 2004. – 2 февр. (№ 5). – С. 54–55.
24. Домбровская И. Возможности HR-систем: мифы и реальность / И. Домбровская // Упр. персоналом. – 2005. – № 8. – С. 38–41.
25. Дубова І. П. Підготовка менеджерів у сфері людських ресурсів / І. П. Дубова // Економіка і упр. – 2003. – № 1. – С. 102–106.
26. Емеленко Е. Программы работы с молодыми специалистами: Что? Где? Когда? / Е. Емеленко // Упр. персоналом. – 2004. – № 13. – С. 34–37.
27. Жидков А. Системный подход к управлению персоналом / А. Жидков, Л. Полтавец // Бизнес-Информ. – 1997. – № 17. – С. 49–51.
28. Здравомыслов А. Г. Человек и его работа в СССР и после / А. Г. Здравомыслов, В. А. Ядов. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 485 с.
29. Ільченко І. Стиль управління персоналом, оптимізація праці керівника / І. Ільченко // Аспекти самоврядування. – 2000. – № 3. – С. 18–20.
30. «Кадры решают все!» – оригинал речи И. В. Сталина в 1935 году, давшей начало крылатому выражению [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.navigator.lg.ua/arts.php?mode=r&art=r0056>
31. Кінах А. Стан та перспективи професійного розвитку трудового потенціалу України / А. Кінах // Вища школа. – 2005. – № 2. – С. 5–15.
32. Козорезов Д. Основные концептуальные подходы к управлению персоналом / Д. Козорезов // Упр. персоналом. – 1999. – № 5. – С. 33–41.
33. Крамаренко Ю. Служба управления персоналом отечественной фирмы: о методологии и последовательности действий по ее организации [В России] / Ю. Крамаренко // Упр. персоналом. – 1999. – № 9. – С. 41–44.
34. Крылова Е. Возможности для молодых специалистов / Е. Крылова // Менеджер по персоналу. – 2008. – № 2. – С. 32–35.
35. Лукашенко Ю. Кто на новенького? [Электронный ресурс] / Ю. Лукашенко. – Режим доступа : <http://www.ubo.ru/articles/?cat=133&pub=2446>
36. Магура М. И. Обучение персонала как конкурентное преимущество / М. И. Магура, М. Б. Курбатова. – М., 2004. – 216 с.
37. Магура М. И. Поиск и отбор персонала : настол. кн. для предпринимателей, рук. кадровых служб и менеджеров / М. И. Магура. – М. : Бизнес-шк. «Интел-Синтез», 1999. – 160 с.
38. Марковская И. М. Обучение на рабочем месте [Электронный ресурс] / И. М. Марковская. – Режим доступа : <http://www.ubo.ru/articles/?cat=124&pub=2435>
39. Маусов Н. К. Адаптация персонала в организации / Н. К. Маусов,

О. М. Ламскова // Упр. персоналом. – 2004. – № 13. – С. 26–30.

40. Михайлова К. Г. Управление людскими ресурсами : проблемы вхождения Украины в мировое сообщество (на примере Харк. региона) / К. Г. Михайлова // Украинский бизнес XXI столетия : реалии, проблемы, перспективы: ежегодник исследований консорциума по совершенствованию менеджмент-образования в Украине. – К. : Консорциум по совершенствованию менеджмент-образования в Украине, 2004. – С. 211–266.

41. Михайлова К. Г. Управление персоналом в Украине : как и чему обучаемся: изменение отношения к людскому ресурсу в новых условиях функционирования организаций / К. Г. Михайлова // Синергия. – 2004. – № 1. – С. 16–24.

42. Молл Е. Г. Управление карьерой менеджера / Е. Г. Молл – СПб., 2003. – 352 с.

43. Недогонов Д. В. Профессиональная подготовка рабочего персонала современных организаций Украины / Д. В. Недогонов // Материалы международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы управления развитием объектов и процессов рыночной экономики». – Запорожье : ГУ «ЗІДМУ», 2006. – Т. 1. – С. 240–242.

44. Наврузов Ю. Управление людскими ресурсами : учеб. модуль / Ю. Наврузов ; Консорциум по совершенствованию бизнес-образования в Украине. – 2-е изд., доп. – К. : Б. в., 2000. – 84 с.

45. Новиков Д. А. Механизмы функционирования многоуровневых организационных систем / Д. А. Новиков. – М. : Фонд «Проблемы управления», 1999. – 150 с.

46. Огнев А. С. Как организовать обучение руководителей / А. С. Огнев // Упр. персоналом. – 2004. – № 6. – С. 26–27.

47. Свергун О. Внутрифирменное обучение. Повышение квалификации менеджеров производства / О. Свергун // Упр. персоналом. – 2004. – № 19. – С. 24–26.

48. Скиба Е. Обучение по требованию [Электронный ресурс] / Е. Скиба. – Режим доступа : <http://www.ubo.ru/articles/?cat=120&pub=2317>

49. Старобинский Э. Управление персоналом в Японии / Э. Старобинский // Упр. персоналом. – 1999. – № 10. – С. 25–29.

50. Травин В. В. Основы кадрового менеджмента / В. В. Травин, В. А. Дятлов. – М. : Дело, 1997. – 336 с.

51. Управление персоналом организации : учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. "Менеджмент" / М-во общ. и проф. образования РФ; Гос. акад. упр. им. С. Орджоникидзе; под ред. А. Я. Кибанова. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 510 с.

52. Ушаков А. А. Особенности национальной карьеры: как сделать карьеру в России. Тайны менеджера по персоналу / А. А. Ушаков. – М. : Бизнес-шк. «Интел-Синтез», 1999. – 237 с.

53. Хасси Д. Стратегия и планирование : путеводитель менеджера / Д. Хасси // Упр. персоналом. – 2002. – № 1. – С. 34–35.

54. Хигир Б. Ю. Нетрадиционные методы подбора персонала / Б. Ю.

Хигир // Упр. персоналом. – 2003. – № 2. – С. 72–74.

55. Шевцова С. Карьера: парадоксы возраста [Электронный ресурс] / С. Шевцова. – Режим доступа : <http://www.ubo.ru/articles/?cat=117&pub=548>